

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CXXXV. De vitijs oppositis magnificentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super Quaestiois
134 Art. quartum.

Vtrum magnificentia sit pars
fortitudinis.

IN Art. 4 eiusdē q.
134. dubiū occur-
rit ex Martino ibidē
tripliciter arguente,
q̄ ista duae cōdōnes
q̄ in litera ponuntur,
nō sufficiunt ad esse
virtutē adiunctā vt
secundariā principali.

Sup. q. 38. &
locis ibi no-
tatis.

Ar. preced.

Lib. 4. cap. 2.
paulo a pri-
cipio, cap. 2.
19. 5.

Li. 5. in som-
niū Scipio-
nis in fol. 2.
ante lib. me-
dium.

Q. 80. &
228.

D. 833.

AD QVARTVM sic procedit.
Videtur quod magnificen-
tia non sit pars fortitudinis.
Magnificencia enim conuenit
in materia cum liberalitate, vt
dictum est: sed liberalitas non
est pars fortitudinis, sed iustitię,
ergo magnificentia nō est pars
fortitudinis.

¶ 2 Præ. Fortitudo est circa ti-
mores & audacias: magnificen-
tia autem in nullo videtur res-
picere timorem, sed solū sum-
ptus, qui sunt operationes que-
dam. ergo magnificentia magis
videtur pertinere ad iustitiam,
quę est circa operationes, quā
ad fortitudinem.

¶ 3 Præ. Phil. dicit in 4. Ethic. *
q̄ magnificus scienti assimilatur:
sed scientia magis conuenit cū
prudencia, quā cum fortitudi-
ne. ergo magnificentia non
debet poni pars fortitudinis.

SED CONTRA est, quod Tullius,
& Macrobius, & Androni-
cus * magnificentiam partem
fortitudinis ponunt.

RESPON. dicēdū, quod ma-
gnificencia s̄m qd̄ est specialis
virtus, non pōt poni pars sub-
iectiua fortitudinis, quia nō cō-
uenit cū ea in materia: sed ponit-
ur pars eius, inquantū adiun-
gitur ei sicut virtus secundaria
principali. Ad hoc autem q̄ ali-
qua virtus adiungat alicui prin-
cipali, duo requiruntur, vt supra
dictum est, * quorū unum est,
vt secundaria cōueniat cū prin-
cipali: aliud autē est, ut in aliquo
excedatur ab ea. Magnificencia
autē conuenit cū fortitudine in
hoc, q̄ sicut fortitudo tēdit i ali-
quod arduum & difficile, ita ē
& magnificentia. Vnde d̄ ē vt
esse in iracibili, sicut & fortitu-
do: sed magnificentia deficit a
fortitudine i hoc, q̄ illud arduū
in qd̄ tendit fortitudo, hēt diffi-
cultatē pp̄ periculū qd̄ immi-
net psona. Arduum autē in qd̄
tendit magnificentia, habet dif-
ficultatem pp̄ dispendium re-
rum, quod est multo minus, q̄
periculū psona: & ideo magni-
ficencia ponit pars fortitudinis.

AD PRIMVM ergo dicēdū,
quod iustitia respicit operatio-
nes s̄m se, prout i eis cōsiderat
rō debiti: sed liberalitas, & ma-
gnificencia cōsiderat operatio-
nes sumptuū s̄m quod compa-
rantur ad passiones animę, di-

Fuerimode tñ. Nam liberalitas
respicit sumptus per compara-
tionem ad amorem, & concu-
piscenciam pecuniarum, q̄ sunt
passiones concupiscibilis, qui-
bus non impeditur liberalitas
dationibus, & sumptibus faciendis
concupiscibili. Sed magnificentia respicit
comparationem ad spem, attēdit
arduum non simpliciter sicut magni-
ficencia in determinata materia, scilicet in timore
de magnificentia videtur esse in materia
magnanimitas.

AD SECVNDVM dicendum, quod
est non conueniat cum fortitudi-
ne conuenit tamen cum ea in conditione
inquantum scilicet tendit in abster-
sumptus, sicut & fortitudo in abster-
ca timores.

AD TERTIVM dicendum, quod
ordinat vsum artis ad aliquid magis
est: ars autem est in ratione. Et
pertinet bene vti ratione in attenden-
tionem sumptus ad opus, quod
hoc præcipue necessarium est propo-
nem utriusque, quia nisi diligē-
hiberetur, immineret periculum magis

De Paruificencia in dicit vni-
los dicit.

DEINDE considerandum
est circa hoc quod dicitur
¶ Primo, Vtrum paruificencia
¶ Secundo, De vitio ei opposito.

Vtrum paruificencia sit vitium.

AD PRIMVM sic procedit.
Paruificencia non sit vitium.
cut est moderatiua magnorum,
deratiua paruorum unde & liberalitas
cialiqua parua faciunt: sed magnificencia
tus. ergo similiter paruificencia magis
quā vitium.

¶ 2 Præ. Philos. dicit in 4. Ethic. *
ratiocinię est paruifica: sed dicitur
detur esse laudabilis, quia bonum
cundum rationem esse, vt dicitur
cabitur. de diuin. nominib. expone-
est vitium.

¶ 3 Præ. Philo. dicit in 4. Ethic. *
consumit pecuniam tristis: sed
auaritiā, siue ad illiberalitatem
tia non est vitium ab alijs dicitur
nit paruificenciam specialē, tamen
oppositum.

RESPON. Dicēdum, q̄ sic
moralia speciem a sine fortitudi-
pluribus nominantur. Ex hoc
ficus, quod intendit ad aliquid
Paruū autem & magnū in

mentis * relative dñr. Vnde cum dñr, quod parificus intēdit aliquid parū facere, intelligendū est in comparatione ad genus operis qd facit: in quo qdē paruum & magnum pōt attendi duplr. Vno modo, ex parte operis sciendi: alio modo, ex parte sumptus. Magnificus ergo principat intēdit magnitudinem operis, secundo intendit magnitudinem sumptus, quam nō uitat, ut faciat magnū opus. Vñ & Phil. dicit in 4. Eth. * q magnificus ab aequali sumptu opus facit magis magnificū. Parificus autē cōuertio, principat qdē intēdit paruitatē sumptus. Vnde & Phil. dicit in 4. Eth. * q intēdit quāsi minimum consumit: ex consequenti autē intēdit paruitatē operis, quā. Inon recusat, dummodo paruum sumptum faciat. Vnde Phil. dicit in 2. Eth. * quod parificus maxima cōsumēs in paruo. f. quod nō vult expendere, bonū pdit. f. magnifici operis. Sic ergo patet q parificus deficit à p. portione, q debet esse fm rōnem inter sumptus, & opus. Defectus autem ab eo quod est secundum rationem, causat rationem vitij. Vnde manifestū est, quod parificentia vitium est.

AD PRIMVM ergo dicendū, q virtus moderat parua fm regulā rōnis, à qua deficit parificus, vt dictum est. * Non enim dñr parificus q parua moderat, sed qui in moderādo magna, uel parua, deficit à regula rationis: & ideo habet vitij rationem.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut Phil. dicit in 2. Rhet. * Timor facit consiliarios: & ideo parificus diligenter ratiocināsi intendit, quia inordinate timet bonorum suorum cōsumptionem, & in minimis. Vnde hoc non est laudabile, sed vitiosum & uituperabile: quia non dirigit affectum suum secundum rationem, sed potius rationis uitium applicat ad inordinationem sui affectus.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut magnificus cōuenit cum liberali in hoc, q pōt & delectabiliter pecunias emit: ita ē parificus conuenit cū illiberali, siue auarō in hoc, q cū tristitia, & tarditate expensas facit. Differt autē in hoc, quod illiberalitas attenditur circa cōsumptus: parificentia autē circa magnos sumptus, quos difficilius est facere. & ideo minus uitium est parificentia, q illiberalitas. Vnde Phil. dicit in 4. Ethico. * quod quamuis parificentia & uitium oppositum sint malitia, non tamen opprobria inferunt, quia nec sunt nocua proximo, nec sunt ualde turpes.

ARTICVLVS II.

Utrum parificentia aliquod uitium opponatur.

AD SECUNDVM sic proceditur. Vñ quod parificentia nullum uitium opponatur. Paruo. n. opponitur magnum: sed magnificentia nō est vitij, sed virtus. ergo parificentia nō opponitur uitij. ¶ 2. Pret. Cū parificentia sit uitium ex defectu, ut dictum est, * ut qd si aliquid uitium esset parificentia oppositū, q cōsisteret solū in superabundanti cōsumptione: sed illi qui cōsumunt multa, ubi pauca oporteret cōsumere, ut dicit in 4. Ethico. * & sic habent aliquid de parificentia. non ergo est aliquid uitium parificentia oppositum. ¶ 3. Pret. Moralia sortitur spēcies ex fine, ut dictum est: sed illi qui superflue cōsumunt, hoc faciunt causa ostentationis diuitiarum, ut dñr in 4. Ethic. † hoc autem pertinet ad inanem gloriam, que opponitur magnanimitati, ut dictum est. * ergo nul-

Alum vitium parificentia opponitur.

SED CONTRA est autoritas Philo. qui in 2. & 4. Ethico. † ponit magnificentiam medium duorum oppositorum uitiorum.

RESPON. Dicendū, q paruo opponit magnū. Paruum autē & magnum relative dicuntur, vt dictum est. * Sicut autē contingit sumptū esse parū per cōparationem ad opus, ita ē contingit sumptū esse magnū in cōparatione ad opus, ut. f. excedat proportionē, quā esse debet sumptus ad opus fm regulam rōnis. Vnde manifestū est q vitio parificentia, qua aliquis deficit à debita proportione expensarum ad opus, intendens minus expendere q dignitas operis requirit, opponitur vitium quo aliquis dictā proportionem excedit, vt. f. plus expendat, q sit operi proportionatum: & hoc vitij Græce quidem dñr banauia à furno dicta, quia videlicet ad modum ignis qui est in furno oia cōsumit. Vel dñr apyrocalia. i. sine bono igne, quia ad modum ignis oia cōsumit non propter bonum. Vñ latine hoc uitij potest nominari consumptio.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod magnificentia dicitur esse ex eo quod facit magnū opus: non autem ex eo quod in sumptu excedat proportionem operis. Hoc enim pertinet ad uitium, quod opponitur parificentia.

AD SECUNDVM dicendum, q idē vitium cōtrariatur virtuti, q est in medio, & cōtrario uitio. Sic ergo vitij consumptionis opponit parificentia in eo, q excedit in sumptu operis dignitatē, expendens multa, ubi pauca oporteret expēdere. Opponitur autē magnificentiæ ex parte operis magni qd picipue intendit magnificus, inquantū. f. ubi oportet multa expendere, nihil, aut paruum expendit.

AD TERTIVM dicendum, q consumptor ex ipso specie actus opponit parifico, inquantū transcendit regulā rōnis, à qua parificus deficit. Nihil tñ prohibet, quin ad hoc ad finē alterius vitij ordinet, puta, inanis gloriæ, vel cuiuscumque alterius.

QVÆSTIO CXXXVI.

Super Quæstione 136. Articulus primus.

De Patientia, in quinque articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de patientia. ET CIRCA hoc queruntur quinque.

- ¶ Primo, Utrum patientia sit virtus.
- ¶ Secundo, Utrum sit maxima virtutum.
- ¶ Tercio, Utrum possit haberi sine gratia.
- ¶ Quarto, Utrum sit pars fortitudinis.
- ¶ Quinto, Utrum sit idem cū longanimitate.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum patientia sit virtus.

AD PRIMVM sic procedit. Vñ q patientia non sit virtus. Virtutes. n. pfectissime sunt in patria, vt Auguf. dicit in 4. de Trin. * sed ibi non est patientia, quia nulla sunt ibi mala toleranda. Secunda Secunda S. Thomæ.

IN art. 1. q. 136. dicitur occurrere Martini in eodem tractatu in q. 1. de patientia contra rationem literæ in corpore huius articuli, dicens, quod hæc ratio intellecta ut iacet, nimis perplexa est. Quod enim primo concludit, videtur falsum, & consequentia multum obscura. Arguit enim sic. Inter alias passionis tristitia impedit bonum rationis. ergo necessaria est virtus, qua bonum rationis cōseruetur contra tristitiam. Cōtra. Tum primo, quia voluntas sine virtutis habitu hoc potest. ergo. Antecedens probatur, quia alias nūquam posset exire in primum actū. Tum secundo, quia dicitur q omnis virtus est in patria. SS 2 tus

Li. 3. c. 7. & Li. 4. c. 2. t. 5.

Ar. preced.

Cautio

Super Quæstione 136. Articulus primus.

Infra art. 5. cor. & infra. 138. co.

Li. 14. de tri. c. 9. o. 3.